

Maalittaminen

Internetin ja sosiaalisen median viestintämahdollisuudet ovat lisänneet mahdollisuuden ilmaista ja levittää tietoja sekä mielipiteitä, ja kohdistaa ne henkilöille ja organisaatioille. Uhkailu ja vihapuheet internetissä ilman ennakoesteitä ovat viestinnän haittoja. Häirinnästä ja uhkauksista on tullut osittain järjestelmällistä toimintaa.

Maalittaminen on toimintaa, jossa yksittäinen henkilö omin toimin tai muita mobilisoimalla käynnistää ja kannustaa yhteen kohteeseen kohdistuneen järjestäytyneen häirinnän, joka voi olla suoraa tai epäsuoraa. Keinoja ovat muun muassa mustamaalaaminen, yksityisluontaisten tietojen levittäminen tai uhkaaminen. Maalittaminen voi kohdistua myös henkilöön hänen läheistensä kautta. Maalittamisen tavoitteena on vaikuttaa ihmisiin, organisaatioon sekä erityisesti niitä kohtaan tunnettuun luottamukseen.

Maalittaminen voi täyttää muun muassa laittoman uhkauksen, virkamiehen väkivaltaisen vastustamisen, virkamiehen vastustamisen, pakottamisen, vainoamisen, kunnialoukkauksen, törkeän kunnianloukkauksen, yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisen sekä vastaavan törkeän tekemuodon sekä haitanteon tunnusmerkistön. Osa näistä on virallisen syytteen alaisia tekoja ja osa asianomistajarikoksia.

Tutkinnan käynnistäminen edellyttää organisaation tai kohteena olevan työntekijän/viranhaltijan rikosilmoituksen maalittamisesta. Viranomaisen, pääsääntöisesti poliisi, arvioi toiminnan siltä osin, ylittyykö raja tutkinnan aloittamiseksi. Keskeinen edellytys maalittamisen torjumiselle rikosoikeudellisin keinoin on, että siihen liittyvistä teoista voidaan saada näyttöä.

Maalittaminen on turvallisuusuhka työntekijälle tai viranhaltijalle, joka työnsä puolesta joutuu maalittamisen kohteeksi. Maalittaminen on asiantonta vaikuttamista, eikä sitä tule hyväksyä.

Työntekijän omat toimenpiteet

Voit arvioida työtehtäviin liittyviä riskejä ja mahdollisuutta joutua maalittamisen kohteeksi sekä kouluttautua asiasta. Hyvinvoinnin ja työsuojelun perustana on, että esihenkilöt ovat selvillä alaisiin ja työyhteisöön kohdistuvasta maalittamisesta ja sen uhkasta. Esihenkilö on velvollinen ohjaamaan työntekijöitä ja työyhteisöä tilanteiden ennaltaehkäisyyn ja niiden korjaamiseen.

Maalittaminen ilmiönä on kasvanut internetin käytön myötä. Noudatathan tämän vuoksi sosiaalisessa mediassa toimessasi Eloisan some-ohjetta, turvallisuusohjeita ja erityisesti tietosuoja- ja turvaohjeita. On tärkeää tunnistaa riski, että samalla kun toiminta sosiaalisessa mediassa edistää toimialaan tai tehtävään liittyvää tiedon kulkua ja sen saatavuutta, voi se saattaa aktiiviset käyttäjät maalittamisen kohteiksi. Tunnista myös vapaa-aikaan liittyvä toiminta sosiaalisessa mediassa, jonka avulla maalittamisella voidaan pyrkiä vaikuttamaan työtehtäviisi.

Ilmoita maalittamisesta aina esihenkilöllesi ja toimi ohjeiden mukaisesti. On tärkeää taltioida maalittamiseen liittyvä aineisto alusta alkaen.

Esihenkilö käynnistää toimenpiteet alaiseen tai työyhteisöön kohdistuneen häirinnän ja laittoman uhkauksen selvittämiseksi ja korjaamiseksi. Toimenpiteiden käynnistämiseen liitetään työsuojeluun nimetyt henkilöt.

Toimi näin

1. Arvioi tilanne, älä hätiköi. Pyydä tarvittaessa kollega tai esihenkilö arvioimaan viestien sävyä ja päämäärää.
2. Tallenna välittömästi häiritsevät ja maalittavat viestit tai profiilit esimerkiksi kuvakaappauksin. Sosiaalisessa mediassa viestejä voidaan muuttaa tai poistaa jälkikäteen, jolloin tilanteen selvittäminen vaikeutuu.
  - a. Ole tarvittaessa yhteydessä viestintään kuvakaappausten ottamiseksi
3. Ilmoita heti esihenkilölle ja työsuojeluun maalittamisesta.
4. Älä provosoidu.
5. Älä lähde mukaan väittelyyn viestin lähettäjän kanssa.

Työnantajan toimenpiteet

Toimenpiteet jakaantuvat ennaltaehkäiseviin ja välittömiin toimenpiteisiin maalittamisen estämiseksi.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet

Eloisa käyttää työsuojelun eri keinoja ennaltaehkäisevinä toimina maalittamisen ehkäisemiseksi sekä maalittamisesta johtuvan fyysisen ja psyykkisen kuormituksen vähentämiseksi. Tällaisia keinoja ovat muun muassa riskienarviointi, sisäinen ja ulkoinen viestintä sekä henkilöstön kouluttaminen maalittamisen tilanteita varten. Työntekijän ja johdon keskinäinen luottamus ja sujuva tiedonkulku ovat varautumista ja keino torjua maalittamista.

Eloisa arvioi maalittamista osana organisaation vaarojen tunnistamista ja riskien arviointia sekä ryhtyy tarvittaviin ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Riskiarvioinnissa voidaan tunnistaa ne tehtävät, joissa on erityisen suuri mahdollisuus joutua maalittamisen kohteeksi, ja joiden kohdalla ennaltaehkäisevät keinot tulee olla käytössä. Riskiarvioinnin ja ennakkoinnin voi kohdistaa myös erityisesti tiedossa olevan mielipiteitä ja arvostelua nostavan asian valmistelussa sekä myös yksittäisen työntekijän vastuulla olevan asian valmistelussa.

Viestinnällä on erityinen merkitys maalittamisen estämisessä ja sen vaikutusten vähentämisessä. Riittävällä ja asiantuntevalla viestinnällä annetaan valmisteluun osallistuville sekä kansalaisille avoimesti ja yhtenäisesti asiaperusteet, jotka osaltaan vähentävät väärän tiedon levittämistä ja usein heikentävät maalittamisen syitä.

Sisäisellä viestinnällä voidaan jakaa tietoa maalittamiseen liittyen, sekä kehittää sisäisen verkkoviestinnän sisältöä asiasta. Sisäisen viestinnän jakama tieto tukee osaltaan henkilöstön varautumista tilanteissa, kun henkilöön itseensä kohdistuu maalittamista.

Välittömät toimenpiteet

Eloisa käynnistää välittömät toimenpiteet työntekijän jouduttua maalittamisen tai siihen rinnastettavan toiminnan kohteeksi. Eloisa arvioi aluksi työntekijään kohdistuneiden toimenpiteiden sisällön ja vakavuuden. Työntekijät kokevat kriittisen arvostelun eri tavoin häiritsevinä, ja myös niiden juridinen vakavuus eroaa toisistaan. Siksi on tärkeää, että kritiikki ja maalittaminen erotetaan

Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa

Mikkeli: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli

Savonlinna: Keskussairaalantie 6, 57120 Savonlinna

Pieksämäki: Tapparakatu 1–3, 76100 Pieksämäki

Vaihde 015 411 4100 | kirjaamo@etelasavonha.fi | www.etelasavonha.fi

toisistaan. Yksittäinen teko ei välttämättä täytä minkään rikoksen tunnusmerkistöä, mutta voi järjestelmällisesti toistuessaan tai laajalti organisoituneena täyttää maalittamisen kriteerit.

Arvioinnin perusteella Eloisassa voidaan käyttää seuraavia menettelyjä:

- maalittamisen arviointiin pyydetään turvallisuushenkilöstön (työturvallisuuden edustaja, turvallisuuspäällikkö tai vastaava) ja oikeudellisten palvelujen arvio
- ryhdytään tarvittaessa turvallisuutta lisääviin toimiin
- tehtävien uudelleen järjestely, siinä tapauksessa, että maalittamisen voidaan arvioida kohdistuvan asianomaiseen henkilöön työtehtävän vuoksi
- avustetaan rikosilmoituksen teossa
- avustetaan turvakiellon hakemisessa
- varmistetaan siitä, että asianomaiset ilmoitukset on tehty

Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa

Mikkeli: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli

Savonlinna: Keskussairaalantie 6, 57120 Savonlinna

Pieksämäki: Tapparakatu 1–3, 76100 Pieksämäki

Vaihde 015 411 4100 | kirjaamo@etelasavonha.fi | www.etelasavonha.fi